

Posudek konzultanta
na rigorózní práci Ivany Schonové

Poškozený a oběť trestného činu

I.

Rigorózní práce o rozsahu 113 stran textu je věnována postavení poškozeného v trestním řízení a pojmu oběti trestného činu a jejím procesním právům. Poškozený je jedním z nejdůležitějších subjektů trestního řízení a jednou z důležitých stran trestního řízení. Rigorózní práce je tak zpracována na aktuální téma. Aktuálnost tématu je umocněna přijetím zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, který přinesl komplexní úpravu pomoci obětem trestných činů, dosud roztržštěnou do několika zákonů, a který novelizoval také trestní řád. Rigorozantka v úvodu poukazuje správně na okolnost, že v posledních letech je zřetelný trend spočívající v posilování práv poškozeného a oběti trestného činu. Jedná se o přirozený vývoj, který reaguje na potřebu zlepšit postavení poškozeného vůči obviněnému, kterému je právní úpravou zajištěno v široké míře právo na spravedlivý proces. Poškozený byl naopak velice dlouho v rámci trestního řízení chápán pouze jako nositel důkazu.

Autorka byla k napsání rigorózní práce i osobně motivována tím, že pracuje jako dobrovolník v Bílém kruhu bezpečí, organizaci na pomoc obětem trestných činů.

Rigorózní práce má jasnou, zřetelnou a logickou osnovu. Autorka nejprve pojednává v první části o pojmu poškozeného, jeho procesních právech, zastupování poškozeného a o dalších souvisejících otázkách, a v druhé části rozebírá pojem oběti trestného činu. Práci uzavírá závěrem obsahujícím i náměty *de lege ferenda*.

Autorka vypracovala práci na podkladě dostatečného počtu odborných literárních pramenů, s kterými správně a kreativně pracuje. Vhodně a přiléhavě používá judikaturu.

Nechybí abstrakt ani cizojazyčné resume i seznam klíčových slov.

Práce je napsána živým, čtivým stylem bez pravopisných chyb.

II:

Rigorózní práce je rozbořem platné právní úpravy. Práce neobsahuje žádné zásadní věcné chyby. Výklad je přiléhavý a obecně srozumitelný. Rigorózní práci zhodnocují dva faktory. Jednak je to určitý problémový charakter diplomové práce – autorka se nesnaží jenom popisovat právní úpravu, ale hledá i určité širší souvislosti a poukazuje na nedostatky platné úpravy, a dále živý jazykový styl. Práce je napsána velmi čtivou formou.

V úvodní kapitole o pojmu poškozeného by bylo třeba doplnit, že ke škodě věci trestní řád neobsahuje procesní postup, při kterém by se rozhodovalo o tom, zda určitá osoba je či není poškozeným (náměty tohoto druhu byly již dříve zmíněny v literatuře). Dále bylo žádoucí již v úvodu práce zmínit novou základní zásadu trestního řízení, zásadu zvláštního, šetrného přístupu k poškozenému (§ 2 odst. 15 tr. řádu).

V partii o právech poškozeného by bylo žádoucí hlouběji rozebrat nové znění poučovací povinnosti ve vztahu k poškozenému obsažené v ustanovení § 43 odst. 3 tr. řádu. K této otázce bude vhodné se vyjádřit při ústní obhajobě.

Na str. 72-73 textu práce se rigorozantka zabývá vymezením pojmu oběti trestného činu a odlišením tohoto pojmu od pojmu poškozeného. Správně uvádí, že tyto pojmy se v některých směrech překrývají, ale jinak mají svůj samostatný význam.

V rámci námětů de lege ferenda (závěr práce) autorka pléduje za rozšíření procesních práv poškozeného. Navrhuje, aby poškozený mohl do budoucna podat odpor proti trestnímu příkazu. Dále navrhuje, aby poškozený mohl odvoláním napadnout také výrok o vině a trestu, nejen výrok o náhradě škody (str. 112). Nakonec doporučuje revidovat současnou koncepci trestního stíhání se souhlasem poškozeného (§ 163 tr. řádu). Tyto náměty jsou správné a odůvodněné. Je ovšem třeba říci, že možností, jak právně zdokonalit postavení poškozeného a oběti trestného činu v trestním řízení je dlouhá řada a výše zmíněné náměty náleží jen k některým z nich.

III.

Rigorózní práce Ivany Schonové splňuje předpoklady pro ústní obhajobu. Autorka prokázala schopnost vytvořit odborný text na zadané téma. Rigorozantka osvědčila znalost právní úpravy i aplikační praxe.

Při ústní obhajobě doporučuji, aby se rigorozantka blíže vyjádřila k obsahu poučovací povinnosti vůči poškozenému v § 43 odst. 3 tr. řádu.